
POSIBILE INTERPRETĂRI ALE UNOR DESCOPERIRI DE PIESE METALICE DIN EPOCA BRONZULUI ÎN SECTORUL MONTAN AL VĂII BISTRIȚEI

---

de Vasile Diaconu

Cuvinte cheie: piese metalice, epoca bronzului, valea Bistriței, pasuri montane, depuneri

Nu de puține ori, apariția unor artefacte lipsite de un context arheologic clar a fost analizată destul de superficial, fără o discuție de ansamblu care să țină cont de o multitudine de parametri. Astfel de obiecte, incluse de obicei în categoria „descoperirilor izolate”, au fost luate în calcul mai mult sub aspect statistic și destul de rar s-a încercat o interpretare a condițiilor în care au stat după scoaterea din uz.

Deși literatura arheologică menționează numeroase cazuri de acest fel, nu dispunem de spațiul necesar pentru o analiză de ansamblu care să fie focalizată pe un anumit segment cronologic sau mediu cultural.

În nota de față ne propunem doar o scurtă discuție privitoare la câteva „descoperiri izolate” provenite din sectorul montan al Văii Bistriței, care, sub aspect temporal, sunt incluse în epoca bronzului. Ne referim aici, în mod special, la unele piese metalice care au fost deja publicate, dar care necesită o evaluare a răspândirii lor într-un areal geografic cu limite clare.

Când discutăm despre sectorul montan al Văii Bistriței avem în vedere zona din amonte de Piatra Neamț, spațiu care, în preistorie (și nu numai), a constituit o cale de acces din și spre teritoriul intracarpatic¹. Este de presupus că și în epoca bronzului această rută de comunicație a facilitat stabilirea unor

---

¹ E. Comșa, *Rolul Carpaților Orientali și Meridionali în cursul epocii neolitice*, în *MemAntiq*, IX-XI, (1977-1979), 1985, p. 47.

contacte între diferite comunități aflate pe ambii versanți ai Carpaților, fapt sesizat mai ales începând cu perioada mijlocie² a palierului cronologic amintit. Deși s-a presupus că în perioada post-eneolitică traversarea lanțului montan prin defileul Bicazului ar fi fost puțin probabilă³, mai facile fiind trecătorile sudice de la Ghimeș și Uz, care făceau legătura dintre Depresiunea Ciucului și Valea Troțului⁴, suntem de părere că o astfel de interpretare trebuie nuanțată. O legătură între zona est-carpatică și cea transilvăneană nu se putea face doar prin defileul Bicazului, ci și prin pasurile Tulgheș⁵, Borsec și Păltiniș, aflate în bazinul mijlociu al Bistriței⁶.

Așa cum am precizat, discuția noastră are în vedere câteva descoperiri de piese metalice concentrate în sectorul median al Bistriței, ceea ce ridică unele probleme în condițiile în care, până la ora actuală, nu sunt cunoscute așezări certe din perioada mijlocie și târzie a epocii bronzului în arealul studiat. Cu toate că numărul artefactelor metalice considerate ca fiind „descoperiri izolate” este destul de mic, suntem de părere că merită o discuție în raport cu spațiul în care se găseau, dar și cu dinamica teritorială a populațiilor cărora se presupune că le-au aparținut.

Sub aspect metodologic ne propunem o repertoriere a acestor descoperiri, pe baza cărora să putem aduce în prim plan posibile interpretări ale condițiilor care au determinat prezența lor în zona de referință.

Repertoriul descoperirilor

1. **Bicaz** (or. Bicaz, jud. Neamț). În punctul *Neagra Cociorvei* este semnalată descoperirea unei seceri de bronz⁷, atribuită tipului Ghermănești⁸ (fig. 2/3).

² R. Munteanu, *Începutul bronzului mijlociu în depresiunile marginale ale Carpaților Orientali*, BMA, XXIV, Piatra Neamț, 2010, p. 218-220.

³ O părere destul de tranșantă potrivit căreia Valea Bistriței nu a constituit o cale de comunicație între teritoriul extracarpatic și Transilvania a fost emisă la mijlocul secolului trecut de către M. Petrescu-Dîmbovița, *Contribuții la problema sfârșitului epocii bronzului și începutul epocii fierului în Moldova*, în SCIV, 4, 3-4, 1953, p. 477.

⁴ Fl. Burtănescu, *Epoca timpurie a bronzului între Carpați și Prut cu unele contribuții la problemele perioadei premergătoare epocii bronzului în Moldova*, BiblThr, XXXVII, București, 2002, p. 77.

⁵ T. Bader, *Passfunde aus der bronzzeit in den Karpaten*, în *Communicationes Archaeologicae Hungariae*, 2001, p. 18; R. Munteanu, *Un topor din bronz de tip Monteoru descoperit la Bicaz*, în *ArhMold*, XXVIII, 2005, p. 207 și nota 10.

⁶ Fl. Gogâltan, A. Ignat, *Transilvania și spațiul nord-pontic. Primele contacte (cca 4500-3500 a. Chr.)*, în *Tyragetia*, S.N., V [XX], nr. 1, 2011, p. 9.

⁷ Gh. Dumitroaia, *Obiecte de aramă și bronz descoperite pe teritoriul județului Neamț*, în *MemAntiq*, IX-XI, (1977-1979), 1985, p. 468-469, fig. 5/a; Idem, *Cultura Noua pe teritoriul județului Neamț*, în *Carpica*, XXIII, 1992, p. 125; T. Bader, *op. cit.*, p. 18.

⁸ V. Dergačev, V. Bočkarov, *Secerile de metal din epoca bronzului târziu din Europa de Est*, Iași, 2006, p. 242-243.

2. **Bicaz** (cartier Capșa, or. Bicaz, jud. Neamț). Pe un platou de pe malul stâng al Bistriței, în apropiere de pâraul Dorului, la altitudinea de aproximativ 500 m, a fost identificat un topor de bronz, de tip Monteoru⁹ (fig. 2/1).

3. **Bicaz Chei** (com. Bicaz Chei, jud. Neamț). În partea vestică a satului, în prundișul pâraului Bicaz, a fost găsit un topor din epoca bronzului¹⁰.

4. **Bistrița** (com. Alexandru cel Bun, jud. Neamț). În punctul *Piciorul lui Petru Vodă*, în ruptura unui mal de pe pășunea satului, a fost găsit un celt de bronz¹¹ (fig. 2/2).

5. **Grințieș** (com. Grințieș, jud. Neamț). În prundișul Bistricioarei a fost descoperită o seceră fragmentară de bronz¹², atribuită tipului Ghermănești, varianta Ilișeni¹³ (fig. 2/4).

6. **Tulgheș** (com. Tulgheș, jud. Harghita). De pe teritoriul localității provine un vârf de lance din bronz (fig. 2/5)¹⁴.

7. **Viișoara** (com. Alexandru cel Bun, jud. Neamț). În anul 1943 a fost descoperit întâmplător un mic depozit, compus din mai multe seceri de bronz, care ulterior s-au pierdut¹⁵.

Câteva discuții

Pornind de la cele prezentate anterior se observă o anumită concentrare a descoperirilor în zona Bicazului, unde au apărut mai multe piese singulare, dar este interesant de observat și prezența aceluși depozit pe teritoriul localității Viișoara. Din păcate, pentru aproape toate cazurile enumerate mai sus, nu există precizări ample ale condițiilor și locului în care au fost găsite (cu excepția toporului de tip Monteoru) piesele metalice.

Pe baza caracteristicilor tipologice pe care le prezintă, artefactele în discuție aparțin bronzului mijlociu și târziu, ultima secvență cronologică fiind mai bine reprezentată. Așa cum am afirmat mai sus, în amonte de orașul Piatra Neamț nu sunt semnalate așezări cu a căror existență să poată fi corelate descoperirile

---

⁹ R. Munteanu, *Un topor din bronz ...*, p. 205-207.

¹⁰ M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma. Thesaurus antiquitatum Transilvanicarum*, Cluj, 1942, p. 39, nr. 101; Șt. Cucuș, *Contribuții la repertoriul arheologic al județului Neamț*, în *MemAntiq*, XVIII, 1992, p. 9.

¹¹ Gh. Dumitroaia, *Săpături și cercetări arheologice de suprafață în județul Neamț (1992-1993)*, în *MemAntiq*, XIX, 1994, p. 509, fig. 1/1.

¹² M. Petrescu-Dîmbovița, *op. cit.*, p. 463; Șt. Cucuș, *op. cit.*, p. 32.

¹³ V. Dergačev, V. Bočkarev, *op. cit.*, p. 273, pl. 77/1027.

¹⁴ V. Crișan, *Obiecte din cupru și bronz aflate în colecțiile muzeelor din județul Harghita*, în *AMN*, 26-30, (1989-1993), 1993, p. 243, fig. 6/8; V. Căvruc (coord.), *Repertoriul arheologic al județului Harghita*, Sf. Gheorghe, 2000, pl. 32/9; T. Bader, *op. cit.*, p. 18.

¹⁵ C. Matasă, *Descoperiri arheologice în raionul Piatra Neamț*, în *MCA*, VI, 1959, p. 731; Gh. Dumitroaia, *Cultura Noua ...*, p. 139.

metalice, motiv pentru care pot fi urmate două direcții de studiu: pe de o parte trebuie luată în calcul posibilitatea unor depuneri intenționate, iar în altă ordine de idei ne putem gândi la documentarea unor rute de circulație (și schimb) pe Valea Bistriței¹⁶. În legătură cu ultima precizare ar trebui să considerăm piesele metalice ca simple jaloane ale deplasării diferitelor comunități ale epocii bronzului dinspre zona subcarpatică spre interiorul lanțului montan și/sau invers.

Atât cât ne permite documentația actuală și pornind doar de la premiza că avem de a face numai cu materiale izolate, încercăm să găsim elemente de susținere pentru eventualele interpretări.

Cea mai timpurie piesă dintre cele analizate pare să fie toporul de tip Monteoru, care se leagă de mediile culturale ale bronzului mijlociu (Monteoru, Costișa, Wietenberg). Răspândirea în zonele est-carpătice a acestui tip de artefact a fost explicată prin înaintarea spre nord a comunităților monteorene¹⁷, deși unele piese, cum sunt cele din zona Neamțului, au fost atribuite mediului Costișa¹⁸. Dacă ar fi să raportăm piesa de la Bicaz la o locuire specifică etapei mijlocii a epocii bronzului, am putea presupune că există o legătură între toporul de tip Monteoru și cele câteva puncte cu descoperiri de materiale ceramice de pe teritoriul orașului Piatra Neamț¹⁹ (fig. 1). În acest context, poate fi invocată o deplasare a unor grupuri umane pe cursul mijlociu al Bistriței în intenția de a traversa lanțul montan, sau doar simpla existență a unei rute de schimb, presupuneri care își găsesc susținere dacă luăm în calcul și o descoperire similară efectuată pe teritoriul localității Monor (jud. Bistrița-Năsăud)²⁰, pe versantul apusean al Carpaților Orientali. Ca o confirmare a circulației bunurilor din spațiul transilvănean spre zona subcarpatică a Moldovei aducem în prim plan cele două topoare de tip B1, varianta Bikacs-Borlești (conform tipologiei lui Al. Vulpe), descoperite la Borlești (jud. Neamț)²¹ și Izvoare (jud. Neamț)²², dar și spada de bronz de tip

¹⁶ Nu trebuie omisă frecventarea unei astfel de rute nici din punctul de vedere al aprovizionării cu materii prime litice, de natură vulcanică, existente pe rama vestică a Carpaților Orientali. Faptul că Bistrița traversează unele formațiuni vulcanogene este un argument în plus în favoarea intensei circulații a grupurilor umane din epoca bronzului pe valea acestui râu.

¹⁷ Al. Vulpe, *Die Äxte und Beile in Rumänien*, PBF, IX/2, München, 1970, p. 46-48; R. Munteanu, *Un topor din bronz ...*, p. 207.

¹⁸ M. Zamoșteanu, *Depozitul de topoare de bronz de la Borlești (raionul Buhuși, regiunea Bacău)*, în *ArhMold*, II-III, 1964, p. 457-459; R. Munteanu, *Începutul bronzului mijlociu...*, p. 163-164.

¹⁹ R. Munteanu, *Începutul bronzului mijlociu ...*, p. 46.

²⁰ D. Popescu, *À propos de deux haches en bronze, à douille transversale, récemment découvertes en Roumanie*, în *Dacia*, V-VI, 1935-1936, p. 193, fig. 3; Al. Vulpe, *Cu privire la unele topoare de aramă și bronz din Moldova*, în *ArhMold*, II-III, 1964, p. 135.

²¹ Al. Vulpe, *Nackenscheibenäxte aus der Moldau*, în *Dacia*, N.S., VII, 1963, p. 511, fig. 1a, 2a; Idem, *Die Äxte ...*, p. 73, fig. 23/323; T. Bader, *op. cit.*, p. 24; R. Munteanu, *Începutul bronzului mijlociu ...*, p. 43.

Apa de la Piatra-Șoimului (jud. Neamț), considerată cel mai estic exemplar de acest fel cunoscut până acum²³.

În contextul prezentei discuții nu trebuie să ometem câteva detalii legate și de condițiile de descoperire ale toporului de la Bicaz. Proveniența acestui obiect dintr-o movilă (nivelată ulterior), ridică anumite semne de întrebare în legătură cu existența în acest loc a unei amenajări antropice.

Cercetarea de suprafață efectuată în zona movilei nu a dus la descoperirea altor materiale arheologice. Pe de altă parte, este destul de puțin probabil să avem de a face cu un tumul, cunoscut fiind faptul că în zona montană a Carpaților Orientali situațiile de acest fel sunt foarte rare pentru etapa mijlocie a epocii bronzului²⁴. Mult mai plauzibilă ni se pare depunerea votivă a toporului și marcarea locului printr-o ridicătură de pământ cu valențe simbolice²⁵.

În ceea ce privește piesele metalice atribuite bronzului târziu, acestea sunt reprezentate atât prin descoperiri singulare, cât și printr-o acumulare de artefacte (depozit). Dacă ar fi să acceptăm ipoteza conform căreia exemplarele metalice sunt jaloane ale pătrunderii unor comunități pe cursul Bistriței, atunci ele pot fi legate de acele stațiuni arheologice atribuite culturii Noua aflate într-un număr semnificativ la contactul dintre zona submontană și cea montană, mai precis de pe rama vestică a Depresiunii Cracău-Bistrița²⁶. În această ordine de idei, traversarea lanțului montan dinspre Moldova spre interiorul arcului carpatic, sau invers, ar trebui să se reflecte și într-o densitate crescută a stațiunilor Noua în depresiunile intramontane (în special în Depresiunea Giurgeului) prin care se putea face legătura cu bazinul Bistriței, ori acest detaliu nu este foarte bine susținut din punct de vedere arheologic²⁷, cu excepția unei așezări recent identificată pe teritoriul orașului Toplița (jud. Harghita)²⁸.

Un alt amănunt care merită semnalat este acela că în cadrul descoperirilor de piese metalice din sectorul montan al Văii Bistriței cunoaștem în acest moment două tipuri cu o largă frecvență în perioada finală

²² Al. Vulpe, *Nackenscheibenäxte ...*, p. 512-513, fig. 1b, 2b; Idem, *Die Äxte ...*, p. 73, fig. 23/324.

²³ R. Munteanu, Gh. Dumitroaia, *Spada de bronz de la Piatra Șoimului*, în *MemAntiq*, XXV-XXVI, (2008-2009), 2010, p. 323-328.

²⁴ R. Munteanu, *Un topor din bronz ...*, p. 207.

²⁵ Posibile conexiuni comportamentale pot fi făcute și cu unele morminte-cenotaf din spațiul vest european în care au fost depuse doar obiecte de bronz; S.P. Needham, *Selective Deposition in the British Early Bronze Age*, în *WA*, 20/2, 1988, p. 241.

²⁶ V. Diaconu, *Comunități umane din bronzul târziu în Subcarpații Moldovei. Observații privitoare la dinamica teritorială*, în *CI*, XXVII-XXIX, (2008-2010), 2011, p. 48-51.

²⁷ V. Cavruc, *op. cit.*, harta 11.

²⁸ Fl. Gogâltan, L. Darvas, A. Demjén, *Descoperiri aparținând epocii bronzului la Lăzarea (jud. Harghita)*, în *Csikó Székely Múzeum Évkönyve*, VII, 2011, p. 57.

a epocii bronzului – secera și celțul²⁹. Nu credem că trebuie omisă observația potrivit căreia acestea din urmă dețin frecvența cea mai mare și în cadrul depozitelor specifice culturii Noua. Din acest motiv ne întrebăm dacă nu cumva artefactele analizate de noi sunt depuneri cu caracter votiv și nu obiecte pierdute sau abandonate. Acestea fiind spuse, putem accepta încadrarea obiectelor respective în categoria depunerilor de o singură piesă³⁰, deși nu avem certitudinea că unele exemplare nu ar fi provenit chiar din componența unor depozite.

Pentru analiza noastră un anumit interes îl prezintă și locul de descoperire a obiectelor. Este demn de remarcat că unele dintre acestea au apărut „în prundișul” cursurilor de apă, sau pe malurile râurilor. Situația în sine, aparent fără semnificație, poate conduce către ideea unor depuneri singulare legate de mediul acvatic³¹. Desigur, contextul arheologic din care provin obiectele este greu de stabilit, iar faptul că au apărut în albia unui curs de apă nu indică în mod obligatoriu că au fost depuse într-un asemenea mediu. Cel mai probabil, majoritatea bronzurilor discutate de noi au fost îngropate pe terasele joase și medii³², iar modificările suferite de albia Bistriței și a afluenților săi, precum și erodarea malurilor, au permis descoperirea unor astfel de piese.

De asemenea, în anumite situații, cum este cazul spadelor de bronz de la Măneuți (jud. Suceava)³³ și Costâna (jud. Suceava)³⁴, s-a presupus că este vorba de o depunere într-un mediu intermediar, în șesul râurilor. În mod cert, o

²⁹ A. F. Harding, *European Societies in the Bronze Age*, Cambridge, 2000, p. 367; Fl. Mățău, *Patterns of deposition. The metal artefacts at the end of the Bronze Age and the beginning of the Iron Age in the lower Danube region*, în N. Bolohan, Fl. Mățău, F. A. Tencariu (Eds.), *Signa Praehistorica. Studia in honorem magistri Attila László septuagesimo anno*, Iași, 2010, p. 249.

³⁰ V. Căpitanu, Al. Vulpe, *Sabia de la Marvila*, în *MemAntiq*, IX-XI, (1977-1979), 1985, p. 499; Al. Vulpe, *Structuri sociale și credințe religioase în epoca bronzului și în prima epocă a fierului*, în M. Petrescu-Dîmbovița, Al. Vulpe (coord.), *Istoria Românilor*, vol. I, *Moștenirea timpurilor îndepărtate*, București, 2001, p. 369; Al. Țârlea, *The concept of „selective deposition”*, în *Peuce*, S.N., VI, 2008, p. 68-69.

³¹ T. Soroceanu, *Die Fundumstände Deponierungen - Ein Beitrag zur Hortdeutung beiderseits der Karpaten*, în T. Soroceanu (ed.), *Bronzefunde aus Roumăniien*, PAS, 10, Berlin, 1995, p. 30-35; Al. Țârlea, *op. cit.*, p. 103-108; D. Mullin, *The river has never divided us: Bronze Age metalwork deposition in Western Britain*, în *OJA*, 31 (1), 2012, p. 47-57.

³² O. Bratu, *Depuneri de bronzuri între Dunărea Mijlocie și Nistru în sec. XIII-VII a. Chr.*, București, 2009, p. 132.

³³ V. P. Batariuc, *L'épée de bronze découverte à Măneuți (com. de Frătăuții Vechi, dep. de Suceava)*, în *SAA*, IX, 2003, p. 167-172.

³⁴ B. P. Niculică, *A new deposit consisting in a single piece in aquatic environment, in the area of Gáva-Holihradý culture-Grănicești group*, comunicare susținută în cadrul *The International Colloquium of Prehistory: The Beginnings of the First Millennium B.C. in the Tisa Plain and Transylvania. The Gáva culture*, Satu Mare, 17-18 Iunie 2011; Idem, *The bronze sword of Costâna (Todirești commune, Suceava county)*, în *StComSatu Mare*, XXVIII/1, 2012, p. 237-253.

asemenea interpretare pare plauzibilă, dar pentru spațiul discutat de noi lipsesc informații prețioase de paleotopografie care ne-ar fi permis concluzii mai apropiate de realitățile istorice.

În contextul discuțiilor referitoare la practicile votive desfășurate în sectorul montan al Bistriței, trebuie să aducem în prim plan și descoperirea unui topor de piatră depus într-o groapă lipită cu lut la interior, complex identificat pe teritoriul localității Vișoara, pe malul stâng al râului menționat mai sus³⁵. Este evident că și în acest caz avem de a face cu urmele unei manifestări cu caracter cultural, atribuită epocii bronzului.

Nu trebuie omis nici faptul că unele dintre obiectele metalice se găsesc la intrarea în căile de acces transcarpatice, detaliu ce ne permite să presupunem că sunt depuneri în pasuri montane³⁶. Din acest punct de vedere putem identifica cel puțin două situații, strâns legate de răspândirea artefactelor de bronz. Pe de o parte, se constată o anumită concentrare în zona Bicazului, la intrarea în defileul care face legătura cu Depresiunea Giurgeului, dar credem că o semnificație similară o pot avea și piesele de pe valea Bistricioarei, descoperite la intrarea în culoarul care permitea accesul prin pasurile Tulgheș și Borsec către zona transilvăneană.

În legătură cu descoperirile de bronzuri în vecinătatea pasurilor carpatice și implicit a unor importante rute de circulație, s-au emis diferite interpretări care susțin ideea unor practici votive în timpul călătoriilor, cum ar fi depunerea unor ofrande de către cei care vehiculau bunurile metalice, dar poate fi admisă și ipoteza activităților pastorale transhumante în zonele alpine și, legate de acestea, practicarea unor sacrificii dedicate divinităților montane³⁷.

Deși am analizat doar câteva situații punctuale dintr-o zonă geografică destul de limitată, avem confirmarea că unele descoperiri de piese metalice nu pot fi considerate ca fiind întâmplătoare. Locul în care au fost găsite indică o depunere intenționată a lor, fie în directă legătură cu mediul acvatic, fie la intrarea în pasurile montane. Am arătat că pentru bronzul mijlociu situațiile de acest fel sunt puține, dar în perioada imediat următoare numărul descoperirilor este mai crescut, probabil și condiționat de o mobilitate accentuată a populațiilor de la sfârșitul epocii bronzului.

Mulțumiri

Adresăm mulțumirile noastre colegei dr. Laura Dietrich pentru unele surse bibliografice și pentru verificarea stilistică a rezumatului.

³⁵ C. Matasă, *op. cit.*, p. 731, fig. 9/1.

³⁶ T. Soroceanu, *op. cit.*, p. 29-30; T. Bader, *op. cit.*

³⁷ T. Bader, *op. cit.*, p. 26; H. Potrebica, D. Ložjak Dizdar, *Metalni nalazi kasnoga brončanog doba na prostoru Požeške kotline/Late Bronze Age metal finds in the Požega Valley*, în *Opuscula Archaeologica*, 28/1, 2004, p. 33.

INTERPRETATION MÖGLICHKEITEN EINIGER BRONZEZEITLICHER METALLFUNDE VOM INTRAMONTANEN LAUF DES FLUSSES BISTRIȚA

Schlüsselwörter: *Metallfunde, Bronzezeit, Tal des Flusses Bistrița, Gebirgspässe, Deponierungen*

Die vorliegende Studie stellt einige bronzezeitliche Metallfunde aus dem Gebiet des Mittellaufs des Flusses Bistrița vor. Die Gegenstände stammen aus den Orten Bicaz (zwei Stücke), Bicaz-Chei, Bistrița, Viișoara, Grințieș (Kreis Neamț) und Tulgheș (Kreis Harghita). Mehrere Äxte, eine Sichel und ein Sicheldepot sowie eine Lanzenspitze wurden gefunden. Die Funde datieren in die mittlere und späte Bronzezeit. Leider sind nur in zwei Fällen die Fundkontexte bekannt, was die Interpretation erschwert.

Die Metallfunde aus der bergigen Region am mittleren Lauf der Bistrița sind von besonderem Interesse, da in diesem Gebiet zeitgleiche Siedlungsspuren fehlen. Mehrere Möglichkeiten können somit in Betracht gezogen werden um die Anwesenheit der Gegenstände zu erklären. Sie können entweder eine mobile Gemeinschaft auf ihrem Weg nach Westen durch die Karpaten anzeigen oder aber Opfergaben darstellen. Beide Möglichkeiten werden im vorliegenden Artikel ausführlich diskutiert.

Das Arbeitsgebiet ist durch zahlreiche Pässe (Bicaz, Tulgheș, Borsec, Păltiniș) mit dem Karpatenbecken verbunden. Es gibt Hinweise auf einen Austausch verschiedener Güter zwischen beiden Seiten der Karpaten durch diese Pässe.

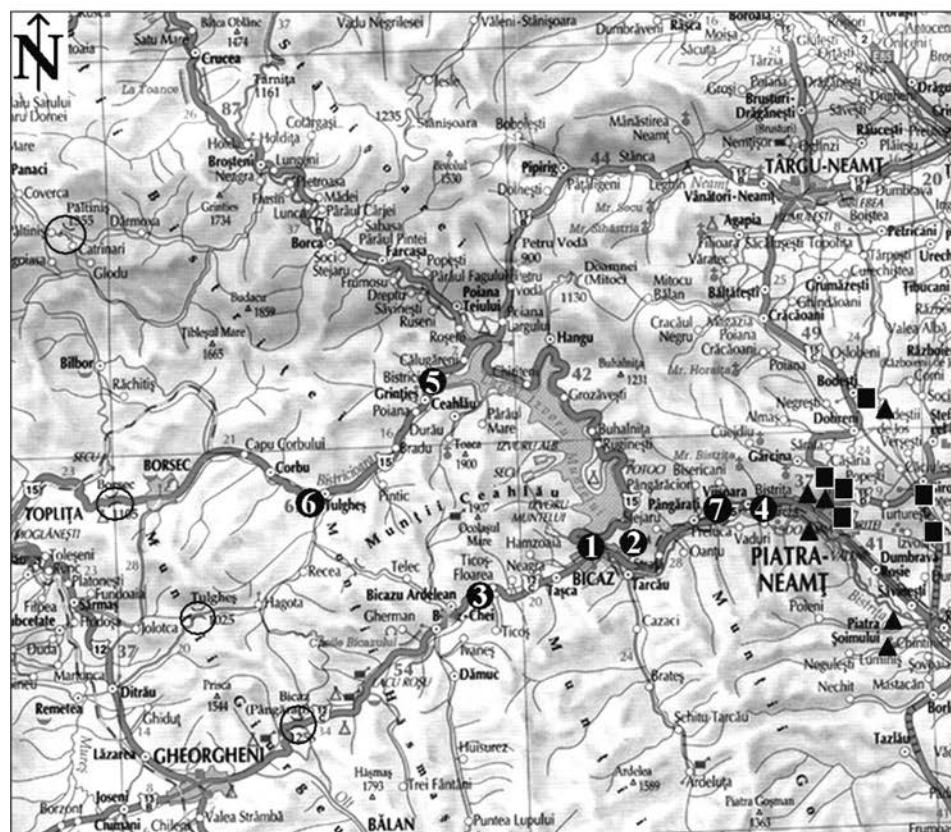
Da einige Metallfunde aus dem Flussbett stammen oder am Ufer des Flusses gefunden wurden, wird eine Funktion als Opfergaben (Flussfunde) in Betracht gezogen; in anderen Fällen liegen die Funde am Startpunkt verschiedener Kommunikationswege durch die Karpaten, so dass von Deponierungen in Gebirgspässen ausgegangen werden kann.

Liste der Abbildungen

Abb. 1. Karte der im Text analysierten Fundorte.

Abb. 2. Metallobjekte: 1. Bicaz; 2. Bistrița; 3. Grințieș; 4. Bicaz; 5. Tulgheș (1. nach R. Munteanu, 2005; 2, 3. nach Gh. Dumitroaia, 1985, 1994; 4. nach V. Dergačev, V. Bočkarev, 2006; 5. nach V. Crișan, 1993).

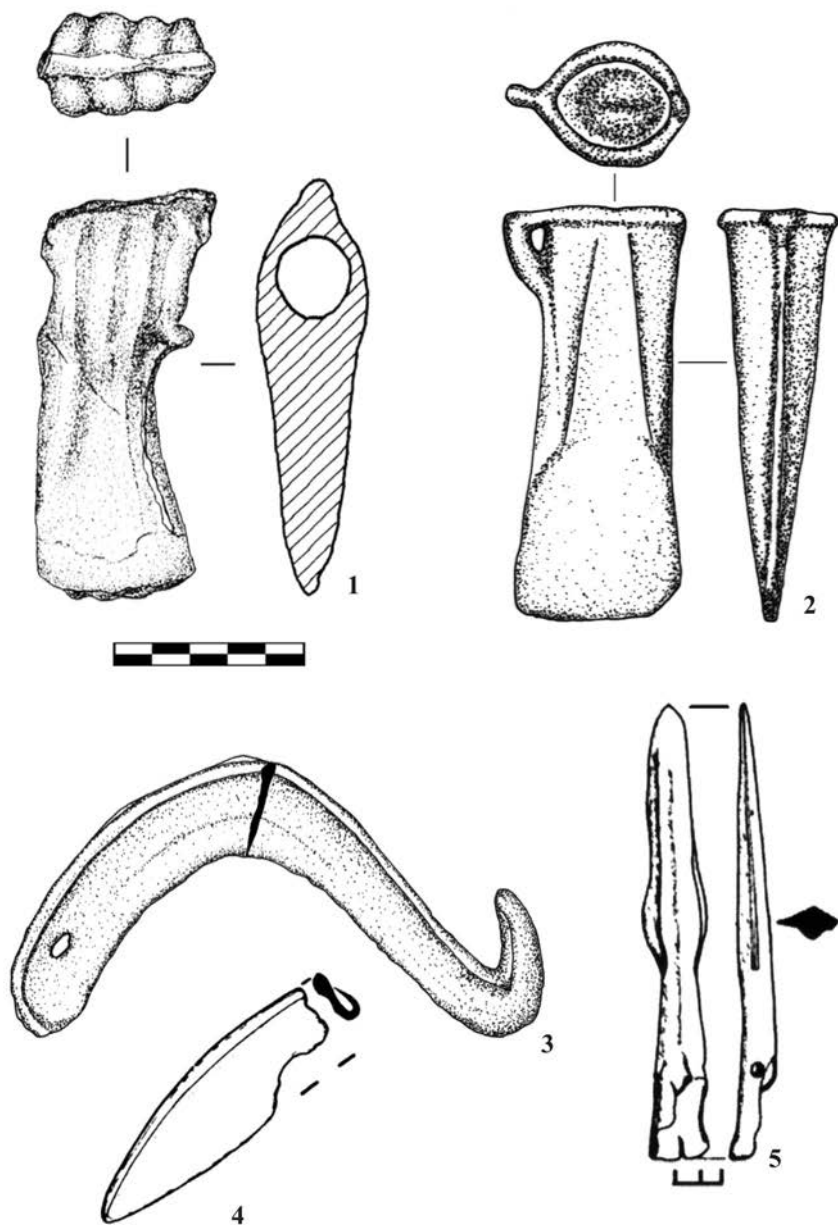
○ Pasuri montane

▲ Situri și descoperiri din bronzul mijlociu

③ Descoperiri de piese metalice

■ Situri și descoperiri din bronzul târziu

Fig. 1. Harta descoperirilor analizate în text

Fig. 2. Piese metalice:

1. Bicz-Capșa; 2. Bistrița; 3. Grințieș; 4. Bicz-Neagra Cociorvei; 5. Tulgheș
 (1. după R. Munteanu, 2005; 2, 3. după Gh. Dumitroaia, 1985, 1994;
 4. după V. Dergačev, V. Bočkarev, 2006; 5. după V. Crișan, 1993)